

Список використаних джерел

1. Бойко А. П., Дворник О. В. Комп'ютерне проектування в середовищі 3Ds Max : навчальний посібник. Миколаїв : Видавництво ЧНУ ім. Петра Могили, 2020. 140 с.
2. Вельгач А.В., Грод І.М. Техніка розробки моделі тривимірних об'єктів для подальшого 3D-друку. *Компютер у школі та сім'ї*. 2020. № 1. С. 18–27.

STREAM-ОСВІТА ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Довбня Софія Олегівна

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри дошкільної освіти,
Український державний університет імені Михайла Драгоманова,
s.o.dovbnya@npu.edu.ua

Степаненко Юлія Святославівна

магістрантка спеціальності 012 Дошкільна освіта,
Український державний університет імені Михайла Драгоманова,
22pf.ju.stepanenko@std.npu.edu.ua

Стрімкий розвиток технологій потребують від сучасної дошкільної освіти, інноваційного педагогічного супроводу на основі компетентнісного підходу, який орієнтовано на спрямованість освітнього простору закладу дошкільної освіти з формування ключових компетентностей: предметно-практичної, технологічної, сенсорно-пізнавальної, логіко-математичної, дослідницької, природничо-екологічної та ігрової, відповідно кожного дошкільника. Зокрема у дослідженні інтригою є формування дослідницької компетентності у дітей старшого дошкільного віку засобом STREAM-освіта, яка передбачає від них, бажання активно пізнавати довкілля, критично мислити, експериментувати, конструювати та моделювати власні моделі світу. STREAM-освіта – це новий, ефективний та дієвий засіб який передбачає формування уявлень та вмінь дітей старшого дошкільного віку в галузях природничих наук, технологій інженерії, мистецтва і математики тощо [1, с. 7].

Проблема формування дослідницької компетентності у дітей старшого дошкільного віку, розглядається як вітчизняними педагогами (Г. Беленька, О. Брежнєва, О. Заболотний, Л. Зайцева, Т. Семенова та ін.), так і зарубіжними дослідниками (Y. Anders, S. Koerber, C. Osterhaus, F. Wilkening).

Особливу увагу щодо формування дослідницької компетентності дошкільників сконцентровано у оновленому Базовому компоненті дошкільної освіти (Державний стандарт дошкільної освіти). В якому поняття «дослідницька компетентність» визначається як «... здатність дитини використовувати власну сенсорну систему в процесі логіко-математичної і дослідницької діяльності» [2, с. 10]. Результатом сформованості дослідницької компетентності є наявність мотивації до пізнавальної активності, базових дослідницьких знань, набутих вмінь та навичок, які необхідні для здійснення дослідницької діяльності, пізнавального досвіду, який накопичується і застосовується в дитячій діяльності.

Дослідивши визначення поняття дослідницької компетентності, зазначаємо, що дослідницька компетентність включає в себе наступні компоненти:

дослідницька діяльність, пізнавальна активність, пошукова діяльність, дослідницькі вміння та здібності тощо.

В праці О. Брежневої [3], зазначено, що дослідницька діяльність в поєднанні з ігровою, предметною діяльністю передбачає самопізнання, розв'язання проблемних ситуацій, творчих завдань. О. Заболотний визначає дослідницьку діяльність як «інтеграційний компонент особистості, який характеризується єдністю знань цілісної картини світу, вміннями, навичками наукового пізнання, ціннісного ставлення до його результатів і розвиненим інтелектом, що забезпечує її самовизначення й саморозвиток» [4]. Дослідницькі здібності – це індивідуально-психологічні особливості особистості, що забезпечують успішність і якісний процес пошуку, оволодіння й осмислення нової інформації. В основі дослідницьких здібностей лежить пошукова активність [5]. Дослідницьке вміння розуміють як вміння застосовувати прийом відповідного наукового методу пізнання в умовах вирішення проблеми, у процесі виконання дослідницького завдання. Під пізнавальною активністю науковці розуміють самостійну, ініціативну діяльність дитини, спрямовану на пізнання навколишньої дійсності (як прояв допитливості) й зумовлену необхідністю [3]. Після аналізу науково-педагогічної літератури ми можемо вважати, що дослідницька компетентність передбачає взаємозв'язок трьох компонентів: емоційно-ціннісного, когнітивного та діяльнісного.

У моделі сучасної освіти стрімко розвивається новий інтеграційний підхід до розвитку, виховання, навчання і дітей – STREAM-освіта. Альтернативна програма інженерного мислення в дітей дошкільного віку «STREAM-освіта, або сходинки у Всесвіт» [7] поєднує в собі засади формування уявлень і вмінь у дітей в галузях природничих наук, технологій навчання та письма, інженерії, мистецтва і математики. STREAM-освіта зорієнтована на виховання культури інженерного мислення, передбачає інтеграційний підхід до освіти, формує цілісну та багатогранну картину всесвіту.

STREAM-освіта допомагає реалізувати наступні завдання: виховання всебічно розвиненої особистості дитини; навчання дітей пізнавальній та дослідницькій діяльності; формування уявлень у дітей старшого дошкільного віку про причинно-наслідкові зв'язки у навколишньому середовищі тощо. Одним із провідних принципів Stream-освіта є залучення великої кількості різноманітних методів і засобів в освітній процес, який передбачає практичне застосування набутих знань. Засоби STREAM-освіта багатоманітні і виконують такі функції: інформаційну, практичну, креативну і контрольну. До них належать: друковані методичні засоби (підручники, посібники, картки); наочне приладдя (натуральні зразки, інструменти та прилади); образні зображення (фото, репродукції плакати); знаково-символічні зображення (графіки і схеми); технічні засоби навчання (інформаційні, контрольні) [6]. Для впровадження основних ідей STREAM-освіта в закладах дошкільної освіти необхідне матеріально-технічне і методичне забезпечення.

Якщо вести мову про STREAM-освіта як засіб формування дослідницької компетентності у дітей старшого дошкільного віку, то доречним та ефективним розвивальним компонентом може виступати STREAM-лабораторія. У STREAM-освіта досліди відіграють важливу роль: допомагають підтверджувати або

спростовувати гіпотези, виявляти властивості різних об'єктів (паперу, іграшок, геометричних фігур тощо), роблять діяльність більш багатогранною та цікавою, допомагають навчити дітей мислити, робити висновки, використовувати набуті знання на практиці. Досліди наочно показують процеси, які відбуваються в навколишньому середовищі. Досліди можна використовувати під час діяльності за всіма напрямками STREAM-освіта («Природничі науки», «Технології», «Читання і письмо», «Інжиніринг», «Мистецтво», «Математика. Логіка», з дітьми старшого дошкільного віку.

Досліди в освітньому напрямі «Природничі науки» альтернативної програми «STREAM-освіта, або сходинки у Всесвіт» [7] сприяють формуванню єдиної цілісної картини світу, пізнанню його закономірностей, допомагають зібрати інформацію, дізнатися і зрозуміти, які існують взаємозв'язки між об'єктами живої та неживої природи (досліди «Танення льоду», «Випаровування води» та ін. Особливість дослідів в освітньому напрямі «Технології» полягає в навчанні дітей досліджувати, спостерігати, брати участь і придумувати досліди, аналізувати, систематизувати, робити висновки та самостійно здобувати знання, вміння й навички (досліди з приготування соків). Під час читання і письма діти досліджують звуки, букви, слова, речення, тексти тощо. Досліди в напрямі STREAM-освіта «Мистецтво» зорієнтовані на визначення властивостей обладнання та матеріалів, які діти використовують під час образотворчої діяльності (фарб, різних видів паперу, поверхонь), дослідження різних способів нанесення фарб, отримання відбитків на папері тощо. У STREAM-освіта розглядаємо математику як науку, що навчає інженерному та нестандартному мисленню, пошуку різних варіантів розв'язання завдань, вчить обґрунтовувати власні рішення, доводити їх правильність [6].

Отже, враховуючи вище зазначене, з'ясовуємо, що STREAM-освіта – це ефективний інноваційний засіб формування дослідницької компетентності у дітей старшого дошкільного віку як здатності застосовувати власну сенсорну систему в процесі дослідницької і пошукової діяльності, що передбачає сформованість необхідних компонентів для розвитку мислення, пізнавальної активності, формування вмінь та навичок для розв'язання різноманітних завдань.

Подальшого дослідження потребує пошук доцільних доступних та цікавих дослідів із різних напрямків STREAM-освіта.

Список використаних джерел

1. Антонюк А. Теоретичні засади впровадження ідей stream-освіти в освітню роботу з дітьми шестирічного віку: збірник наукових праць / за заг. ред. Л. В. Зданевич, Л. С. Пісоцької, Н. М. Миськової, Л. О. Онофрійчук. Хмельницький : ХГПА, 2021. 332 с.
2. Базовий компонент дошкільної освіти / авт. кол-в: Байер О. М., Безсонова О. К., Брежнева О. Г., Гавриш Н. В. [та ін.]; наук. кер.: Т. О. Піроженко. Київ : Видавництво, 2021. 37 с.
3. Брежнева О. Формування пізнавальної активності у старших дошкільників. *Дошкільне виховання*. 2014. № 2. С. 12–16.
4. Гладченко О. М. Ознайомлення дошкільників із навколишнім світом: до Базової програми «Я у Світі». Харків : Видавнича група «Основа», 2011. 191 с.
5. Іщенко Л., Мельникова О. Розвиток дослідницьких здібностей у дітей старшого дошкільного віку. *Науковий вісник ужгородського університету*. Серія: Педагогіка. Соціальна робота. 2019. Вип. 2(45). С. 75–78.
6. Стеценко І. Досліди у STREAM-освіті. *Палітра педагога*. 2022. № 2. С. 3–10.

7. STREAM-освіта, або Стежинки у Всесвіт : Альтернативна програма формування культури інженерного мислення в дошкільників / авт. кол-в; наук. керівник К. Л. Крутій. Запоріжжя : ТОВ «ЛПС» ЛТД, 2019. 146 с.

STEAM-ОСВІТА ДЛЯ РОЗВИТКУ ЛІДЕРСЬКИХ КОМПЕТЕНЦІЙ У ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ

Жукова Анна Робертівна

аспірант спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки
Львівський національний університет імені Івана Франка,
викладач кафедри іноземних мов та військового перекладу,
Національна академія сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного,
annetta000@gmail.com

На сучасному етапі відбувається стрімкий розвиток інформаційного суспільства, який з кожним днем все більше визнає значущість таких економічних та соціально-культурних тенденцій, як зростання конкуренції в економіці, глобалізація, цифровізація, автоматизація, поширення системи цінностей мережевої культури тощо. З огляду на ці тенденції, трендами сучасної освіти стають персоналізація та індивідуалізація освіти, прагматизація освіти, навчання впродовж життя, навчання команд і проектно-орієнтована освіта в спільнотах практики та гейміфікація освіти. Окрім цього, одним зі значущих завдань сучасної освіти є розвиток «навичок майбутнього», до яких відносяться, до прикладу, емпатія й емоційний інтелект, творчі здібності, відповідальність в роботі, управління концентрацією й увагою, а особлива увага сьогодні звертається на розвиток лідерських здібностей та формування лідерської компетенції [3]. Окрім STEAM-освіти ефективним засобом формування лідерської компетенції у здобувачів освіти є проведення тренінгів, адже тренінги впливають на особистість студентів, становлення досвіду їх особистості з позицій досвіду лідерства та професійного досвіду, а також створюють відповідні умови для набуття студентами сукупності різноманітних навичок, умінь, знань, установок та якостей, які уможливають виконання майбутніми фахівцями лідерських обов'язків у різних сферах діяльності.

Концепція розвитку STEAM-освіти або природничо-математичної освіти визначає політичні підходи в освітньому процесі до розвитку високотехнологічних та наукомістких галузей, зокрема: розробка ефективних та реалістичних методів впровадження навчальних програм з освітніми методиками природничо-математичної освіти; підвищення кваліфікації педагогічних працівників, професійна сфера яких передбачає інваріативну частину. Це цілісна система освіти, що передбачає викладання через моделювання реального життя, вона дає здобувачам освіти можливість цілісно зрозуміти світ, створює зв'язки між освітнім закладом, суспільством та роботою. Таким чином, STEAM-освіта є тією ланкою, яка об'єднує знання та кар'єру, навчальною концепцією, що заснована на практичному використанні здобутих знань для розв'язання справжніх проблем. Освітні практики STEAM дають змогу здобувачам освіти розвивати саме практичну сторону їх особистого навчального процесу. Оскільки розв'язання навіть питання вимагає від особистості задіяти знання та вміння з різноманітних сфер